

Oliemannetjes

op de arbeidsmarkt een belangrijk punt. 'Zowel CDA als VVD liet hierin steken vallen.'

Dat Hooijmaijers het aantal ambtenaren verminderde maakt op Visser geen indruk: 'Nu huren we meer externen in. Ik wil niet meer woningen, maar speciale voor doelgroepen als ouderen en jongeren.' Hooijmaijers oppert om woningcorporaties die niets doen hun geld af te pakken. 'Stoere taal', zegt Visser. 'Corporaties zijn echter best ontvankelijk voor goede ideeën.'

Een VVD'er na afloop: 'Visser kwam beter en minder populistisch over. Bij Hooijmaijers denk ik: die vecht voor zijn baantje.' Stadsdeelbestuurster Van Oosten-Elias weerlegt: 'Ton is zo lekker duidelijk, met hem gebeurt er tenminste wat.' Een partijgenoot sombert: 'Landelijk zit de VVD in het verdomhoekje en dus ook in de provincie, hoe je ook campagne voert.'

De CDA-lijsttrekker belooft zijn running mate dat hij onder de zonnebank gaat. Statenlid Aagje Zeeman: 'Jaap legt de verantwoordelijkheid bij je neer, hij commandeert nooit, maar iemand die zelf zo hard werkt met een baan en een gezin kun je moeilijk iets weigeren.'

'Politie en politiek scheelt maar één letter', zegt Jaap Bond. 'Zoals de politie hulp verleent aan hen die het behoeven. Pak je verantwoordelijkheid. Als dat niet kan, helpen wij.'

Toen ik 'in de buurt' van de VNG werkte, verzorgde ik voor tientallen gezelschappen buitenlandse lokale politici inleidings over de Nederlandse staatsinrichting. Op één sheet stonden alle drie de verdiepingen van het 'Huis van Thorbecke'. 'The provinces', zo vertelde ik de aanwezige Kenianen, Vietnamezen of Moldaviërs, 'are an intermediate government tier. Their main function in the Dutch government system is to coordinate the policy between the national and the local government.' Dit waren meteen ook alle woorden die ik aan de provincies besteedde.

Sinds enkele jaren ben ik lid van een provinciale rekenkamer. Dat heeft mijn inzicht in het wezen van de provincies verdiept. Maar betekent dit nu dat ik meer tekst zou hebben voor de op ontdekkings-tocht zijnde Oezbeken of Slowaken? In essentie is er namelijk niets mis met die twee Engelse zinnen. Goed, wat ik heb bijgeleerd is dat provincies ook een stimulerende en ondersteunende rol kunnen hebben, om de doodeenvoudige reden dat ze in vergelijking tot gemeenten zo 'rijk' lijken. Ze hebben de nodige 'potjes met geld' die ze naar eigen inzicht kunnen inzetten om eens een mooi maatschappelijk initiatief te ondersteunen.

Maar die Ghanezen en Georgiërs hebben net een heel klein beetje ervaring met iets dat vagelijk op democratie lijkt. Probeer ze dan maar eens uit te leggen hoe dat oer-Hollandse bestuurlijk gezelschapsspel, polderen, in zijn werk gaat, en waarom de éne overheid schijnbaar belangeloos zomaar geld gaat geven aan andere overheden of aan maatschappelijke organisaties.

Provincies zijn de 'olliemannetjes' van het openbaar bestuur. Soms kunnen ze met wat geld de fricties wegnemen, soms kunnen ze bij oververhitting een beetje afremmen. Maar een oliemannetje blijft in de machinekamer en staat niet op de brug. Dat is wel meteen de 'tragedie' van het provinciale bestuur; nuttig maar onzichtbaar.

Maar ja, één keer in de vier jaar worden we wel allemaal geacht ervoor de deur uit te gaan en onze stem te geven aan verder nauwelijks zichtbare politici. Je moet toch wel erg goed de weg weten in het huis van Thorbecke om het belang van deze stem in te zien.

Direct na de verkiezingen zal wel weer bezorgd gesproken worden over de lage opkomst, over het gebrek aan profiel van de provinciale politiek en zullen nieuw aangetreden Statenleden en gedeputeerden als ambitie formuleren dat zij de provincies weer 'smoel' willen geven. Als je zo invulling wilt geven aan het ambt van provinciaal politicus, ben je op de verkeerde weg. Te veel mensen op de brug is niet verstandig. Blijf gewoon doen waar je goed in bent. Dat is op de achtergrond blijven en zorgen dat het openbaar bestuur blijft draaien. Dat is ook mooi.

Dr. P. Castenmiller is werkzaam bij Zenc, bureau voor innovaties in het Openbaar Bestuur en voorzitter van de vereniging Decentraalbestuur.

